

Skriftlige indlæg fra Det Miljøøkonomiske Råds medlemmer

Andersen, Peder

Published in:
Økonomi og miljø 2019

Publication date:
2019

Document version
Også kaldet Forlagets PDF

Citation for published version (APA):
Andersen, P. (2019). Skriftlige indlæg fra Det Miljøøkonomiske Råds medlemmer: Særligt sagkyndig Peder Andersen. I *Økonomi og miljø 2019* (s. 189-191). Horsens: De Økonomiske Råd. Oekonomi og Miljø, Bind. 2019

klimaforandringer vi allerede ser i dag. Muligheden for at vi globalt prøver at løse klimakrisen overvejes således ikke engang.

Formandsskabet hævder tværtimod (s. 131-32) at Parisaftalen giver en lille stigning i den danske lækagerate. Argumentet er, at når aftalen får lande uden for EU til at indføre CO₂-betingede restriktioner vil en mindre del af deres produktion flytte til EU-lande, da disse bliver mere konkurrencedygtige. Det virker spekulativt og det bygger på en forkert antagelse om at energieffektivisering og vedvarende energi altid fordyrer produktionen og forringer konkurrenceevnen.

På baggrund af disse mangler og usikkerheder giver det ikke mening når formandsskabet konkluderer (s. 9), at der er en lækagerate for Danmark på 45-53%. Dels er usikkerheden betydeligt større, dels er det udtryk for scenarier, som alle er pessimistiske.

Formandsskabet påpeger en langt lavere lækagerate i non-ETS, undtagen for landbruget (s. 138). Når man regner med en meget høj rate for landbruget, skyldes det at der kun opereres med udledningsafgifter på landbrug, ligesom for andre erhverv. Men netop ift. landbrug slår dette voldsomt igennem. Udledningsafgift vil kun ramme dansk landbrug og favorisere import. "Når landbrugsproduktionen mindskes i Danmark som følge af regulering, vil landbrugsproduktionen og dertil hørende udledning ...stige relativt meget i udlandet" (s. 13). Hvis man derimod f.eks. indførte en kødafgift, som rammer dansk produktion og import ens, ville man formentlig slet ikke få en lækageeffekt. Til gengæld ville det ikke have effekt på eksporten, da denne ville være friholdt for afgift.

Formandsskabet finder dog stadig, at der skal reduceres i landbruget, da virkemidlerne her er relativt billige, når sideeffekter på bl.a. kvælstofudledning og vandmiljø medregnes. Men Formandsskabet vil reducere mindre pga. denne lækageeffekt: "...reduktionerne i landbruget skal være lidt mindre ved den lækagekorrigerede politik ..." (s. 152). Desuden anfører Formandsskabet, at såfremt mange lande uden for EU stiller krav om klimagasreduktioner, vil den beregnede lækage for tiltag i dansk landbrug mere end halveres (s. 158).

Formandsskabet finder, at CO₂ fra biler ikke skal have øget afgift, fordi de allerede er kraftigt reguleret, og de samfundsøkonomiske omkostninger ved øget regulering er høje (s. 162). Men denne præmis opstår, fordi de positive sideeffekter (luft/støj/sundhed, motion/folkesygdomme, bedre bymiljø/byrum m.v.) ved reduktion af kørsel med fossilbiler er undervurderet, som vi påpegede i vores kommentarer til 2018-rapporten. Derfor overvurderer Formandsskabet omkostningerne ved indgreb på transportområdet.

SÆRLIGT SAGKYNDIG PEDER ANDERSEN

På Det Miljøøkonomiske Råds møde i 2018 blev potentielle konsekvenser af regeringens beslutning om udflytningen af De Økonomiske Råd påpeget, se pp. 244 – 247 i **Økonomi og Miljø**, 2018. I forlængelse af påpegningen af de sandsynlige negative konsekvenser af udflytningen var der en markering af, at det er vigtigt at fastholde den faglige kvalitet i de analyser,

der offentliggøres. *Økonomi og Miljø, 2019* er første rapport efter regeringens beslutning om at udflytte dele af Vismandsinstitutionen. Det er tydeligt, at det er tilstræbt at fastholde en høj kvalitet af de gennemførte analyser i *Økonomi og Miljø, 2019*. Målsætningen om høj kvalitet er nemlig helt afgørende for troværdigheden. Til gengæld er det også meget tydeligt, at udflytningen ud over forsinkelsen af rapporten har haft betydning for rapportens omfang og bredden i de behandlede emner. Dette er forståeligt, givet de vilkår, Vismandsinstitutionen har fået, men meget beklageligt, at regeringens beslutning har disse konsekvenser. Dette er desuden alvorligt ikke mindst i denne tid, hvor mange nærmest uhæmmet og uden fagligt modspil fremkommer med ikke-underbyggede og skævvridende synspunkter om miljø- og klimapolitiske emner.

Vismandsinstitutionen er en af de få institutioner, der kan være med til at give også den offentlige debat faglighed. Om udflytningen de facto har begrænset skarpheden i politikovervejelserne i den forelæggende rapport, er jo vanskeligt at afgøre. De to behandlede emner, 1. Miljøpåvirkning og fordeling og 2. Lækage af drivhusgasudledningen og dansk klimapolitik er begge relateret til vigtige politikovervejelser, men her er rapporten analyser mere indsnævrede og politikovervejelserne klart mindre skarpe, end hvad der historisk har været tradition for i rapporter til Det Miljøøkonomiske Råd.

Kapitel I. Miljøpåvirkning og fordeling

Rapportens behandling af fordelingsmæssige aspekter af miljøbelastningen er både relevant og interessant og giver ny viden om udvalgte, vigtige dele af miljøbelastningen. Her ses på fordelingen af de negative virkninger af luftforurening (PM_{2,5} og NO₂) og støj og på de positive virkninger ved at bo tæt ved attraktiv natur. Det er således vigtigt at huske ved læsningen af kapitlet, at der er tale om en kortlægning, en slags avanceret samfundsbeskrivelse, af den faktiske miljøbelastning for udvalgte områder. Dette betyder så også, som det klart også er påpeget i rapporten, at der ikke kan trækkes nogle generelle konklusioner. Det er meget prisværdigt, at der som supplement til rapporten er udarbejdet to notater, der giver værdifulde oplysninger til forståelse af de mere kortfattede dele af rapporten.

De viste Lorenz-kurver over fordelingen af forurening og adgang til værdifuld natur vil nok for nogle virke overraskende, idet uligheden ikke synes markant. Det er her vigtigt at huske på, at kurverne ikke viser noget om ulighed i miljøpåvirkning og indkomstforholdene. Andre analyser i rapporten ser nærmere på dette. I den forbindelse ville det have været ønskeligt med en nærmere analyse af indkomstforskelle og mulige adfærdsmæssige reaktioner i relation til fravalg eller ikke af negative miljøpåvirkninger og tilvalg eller ikke af nærhed af naturgoder. Hvis grupper med høj indkomst med gode muligheder for at vælge mindre miljøbelastning faktisk ikke gør det, fordi negativ miljøpåvirkning er kombineret med andre højværdisatte goder, hvorimod grupper med lav indkomst faktisk ikke har den mulighed, er der fortsat ulighed mht. miljøpåvirkning, men analyserne vil ikke afsløre dette.

Det ville have været ønskeligt med en dybere dækning om tilpasningsmekanismer, om etnicitet og miljø og om linearitet eller ikke i ulempen ved stigende koncentration af forureningen og støj. Desuden er de anvendte indikatorer ofte snævre. F.eks. er brugen af PM_{2,5} som mål for partikelforening ikke dækkende for de forskellige typer af partikelforening.

Kapitel II. Lækage af drivhusgasudledningen og dansk klimapolitik

Det er et vigtigt emne, der her tages op, da netop lækagerater kan være forskellig fra forskellige sektorer, og også fordi lækagerater spiller en rolle ved tilrettelæggelsen af klimapolitikken, afhængig af om der ses på dansk udledning fra dansk produktion eller udledning forårsaget af dansk forbrug.

Jeg er generelt meget enig i rapportens analyser og vurdering, og det er meget værdifuldt at få analyseret lækage problematikken. I den forbindelse vil jeg gerne kvittere for Dokumentationsnotatet om lækage og klimapolitik, herunder udvidelserne af GTAP-modellen.

Det er vigtigt at skelne mellem udledninger fra dansk produktion og så udledninger forårsaget af dansk forbrug. Dette gælder også, når der politisk tales om klimaneutralitet i 2050. Det kunne have været interessant med en analyse af, hvordan vi mest effektivt opnår neutralitet i forbruget i 2050.

SÆRLIGT SAGKYNDIG JETTE BREDAHL JACOBSEN

Første afsnit (miljøpåvirkning og fordeling) handler om, hvor ligeligt fordelt miljøgoder og -onder er fordelt i samfundet. Der ses på 4 effekter – PM2,5, NO2, Støj og adgang til natur. Og der konkluderes retteligt, at det ikke kan ekstrapoleres til at dække andre miljøgoder. Fordelingen vurderes ud fra boliger – dvs hvor udsatte boliger er for de forskellige goder (onder). Herved er det pr. husstand, der måles. Hvis husstande med mange (få) personer bor mere udsat end husstande med få (mange), kan effekterne derfor være undervurderet (overvurderet).

En anden konsekvens af at se på boliger er selvsagt, at det kun er miljøpåvirkninger ved hjemmet, der vurderes og ikke fx ved arbejde, studie eller hvor man i øvrigt opholder sig.

Hovedanalysen er for landet som helhed. Som der også påpeges i rapporten, vil dette tendere til at udviske forskelle, fordi borgeres mobilitet ikke er hele landet. Og hovedkonklusionen i rapporten er derfor også, at der ikke er store forskelle. Derfor analyseres også på pendleroplande. Denne analyse bygger imidlertid på en antagelse om, at der kan være en niveauforskel mellem pendleroplande, men følsomheden inden for et opland er den samme på tværs af pendleroplande (hældningen er identisk). Dette virker ikke sandsynligt: hvis der er et højt støjniveau fx, er det sandsynligt at folk er mere opmærksomme på en lille forbedring, end hvis grundniveauet af støj er lavt. Det havde derfor været mere rimeligt at lave separate analyser for de forskellige pendleroplande (eller tillade forskellig hældning hvilket de facto ville være det samme). Man kan derfor ikke udelukke, at der er en effekt indenfor pendleroplande, som blot ikke er fanget i modellen. Man kan gætte på at en sådan analyse ville vise en større effekt omkring de større byer (hvor forureningen er størst).

Et par kommentarer som kan påvirke resultaterne, men nok kun i mindre grad:

For nærhed til natur er kun store naturområder taget med. Givet at meget rekreation foregår meget nær boligen, og større områder tenderer til at ligge længere væk fra byerne, kan det

De Økonomiske Råd
Formandskabet

ØKONOMI OG MILJØ 2019

SAMMENFATNING OG ANBEFALINGER

MILJØPÅVIRKNING OG FORDELING

**LÆKAGE AF DRIVHUSGASUDLEDNINGER
OG DANSK KLIMAPOLITIK**

**RAPPORT FRA
FORMANDSKABET**

Økonomi og Miljø, 2019

Signaturforklaring:

- Oplysning kan ikke foreligge/foreligger ikke
- Som følge af afrundinger kan summen af tallene i tabellerne afvige fra totalen

Publikationen kan bestilles hos:
Rosendahls - København
Vandtårnsvej 83 A
2860 Søborg
Tlf.: 43 63 23 00
Fax: 43 63 23 29
E-mail: post@rosendahls.dk
Hjemmeside: www.rosendahls.dk

Henvendelse om publikationen kan i øvrigt ske til:
De Økonomiske Råds Sekretariat
Emil Møllers Gade 41
8700 Horsens
Tlf.: 51 51 28 00
E-mail: dors@dors.dk
Hjemmeside: www.dors.dk
Twitter: [@DORsSekretariat](https://twitter.com/DORsSekretariat)

Tryk: Rosendahls
Pris: 175 kr. inkl. moms
Oplag: 650
ISBN: 978-87-89027-95-1
ISSN: 1903-1823

Publikationen kan elektronisk hentes på
De Økonomiske Råds hjemmeside: www.dors.dk

INDHOLD

	SAMMENFATNING OG ANBEFALINGER	1
KAPITEL I	MILJØPÅVIRKNING OG FORDELING	19
	I.1 Indledning	21
	I.2 Teori og litteratur	23
	I.3 Beskrivelse af data	29
	I.4 Fordeling af miljøpåvirkninger i Danmark	45
	I.5 Hvem bor i de mest miljøbelastede boliger	61
	I.6 Sammenfatning	72
	Litteratur	78
KAPITEL II	LÆKAGE AF DRIVHUSGASUDLEDNINGER OG DANSK KLIMAPOLITIK	85
	II.1 Indledning	87
	II.2 Lækage og klimapolitik	90
	II.3 Tidligere analyser af lækagerater	99
	II.4 Data og metode	111
	II.5 Samlet lækagerate for Danmark	122
	II.6 Sektorspecifikke lækagerater	133
	II.7 Begrænsning af lækage fra ikke-kvotesektoren	145
	II.8 Sammenfatning og diskussion	154
	Litteratur	165
	SKRIFTLIGE INDLÆG FRA DET MILJØØKONOMISKE RÅDS MEDLEMMER	171
	ENGLISH SUMMARY AND RECOMMENDATIONS	197